

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรี

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคเสรี เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ครอบคลุมเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ในวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๙ พรรคเสรีจะต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ปรากฏว่า พรรคเสรีดำเนินการแล้ว ดังนี้ (๑) การจัดตั้งสาขาพรรค พรรคเสรีได้ดำเนินการให้มีสาขาพรรคซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองรับรองแล้วครบสี่ภาค (๒) การรับสมาชิกพรรค พรรคเสรีได้รายงานจำนวนสมาชิกและจัดส่งทะเบียนสมาชิกพรรคเสรี (แบบ ท.พ. ๔) พร้อมแผ่นบันทึกข้อมูลสมาชิกต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ในเรื่องการรับสมาชิกของพรรคเสรี ปรากฏข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบของสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครองว่า พรรคเสรีมีจำนวนสมาชิกที่ตรวจสอบจำนวน ๔,๒๐๗ คน ไม่ครบห้าพันคน นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงได้ขยายเวลาให้พรรคเสรีดำเนินการจัดส่งเอกสารหลักฐานสำเนาบัตรประชาชนหรือสำเนาทะเบียนบ้านของสมาชิกพรรคเสรีที่ตรวจสอบไม่พบ เพื่อยืนยันว่ามีตัวตนอยู่จริงโดยพรรคเสรีดำเนินการจัดส่งเอกสารหลักฐานการรับสมาชิกพรรคสองครั้งจำนวน ๔๐๗ คน เมื่อรวมกับสมาชิกที่ตรวจสอบพบจำนวน ๔,๒๐๗ คน ทำให้พรรคเสรีมีจำนวนสมาชิกรวมทั้งสิ้น ๔,๖๑๔ คน ไม่ครบห้าพันคน การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองให้พรรคเสรีจัดส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมมิได้เป็นการขยายเวลาให้พรรคเสรีจัดส่งสมาชิกเพิ่มเติมจากที่ได้จัดส่งไว้ตามแบบ ท.พ. ๔ กรณีที่พรรคเสรีขอ นำจำนวนสมาชิกซึ่งพรรคเสรีรับรองแล้วมาทดแทนสมาชิกที่ขาดไปนั้น เป็นการดำเนินการรับสมาชิกที่พ้นกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับแจ้งการจัดตั้งพรรคเสรีแล้ว ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๙ เป็นเหตุที่จะให้ยุบพรรคเสรีได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญขอให้ มีคำสั่งยุบพรรคเสรีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

๒. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

มีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคเสรีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๙ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ในวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ พรรคเสรีดำเนินการได้เฉพาะการจัดตั้งสาขาพรรคโดยนายทะเบียนพรรคการเมืองรับรองแล้วครบสี่ภาค แต่ในเรื่องการรับสมาชิกพรรคซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด นั้น พรรคเสรีจัดส่งเอกสารหลักฐานการรับสมาชิกพรรคต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ไม่ครบห้าพันคน

ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองให้โอกาสพรรคเสรีจัดส่งเอกสารหลักฐานเพื่อแสดงความมีตัวตนอยู่จริงของสมาชิกพรรคในส่วนที่ยังไม่ครบห้าพันคนถึงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ซึ่งเป็นระยะเวลาเกินกว่ากำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันที่กฎหมายบังคับให้พรรคเสรีต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้หัวหน้าพรรคการเมืองต้องจัดทำทะเบียนสมาชิกให้ตรงตามความเป็นจริงเก็บรักษาไว้ ณ ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคการเมือง และพร้อมที่จะให้นายทะเบียนหรือผู้ซึ่งนายทะเบียนมอบหมายตรวจสอบได้

ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า เมื่อครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคเสรี พรรคเสรีมีสมาชิกไม่ครบจำนวนห้าพันคน ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๙ กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคเสรีได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

๓. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

โดยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคเสรี

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายผัน จันทรปาน นายจิระ บุญพจนสุนทร นายจุมพล ณ สงขลา นายนพดล เสงเจริญ นายปรีชา เฉลิมวณิชย์ นายมงคล สระภู่น นายมานิต วิทยาเต็ม นายศักดิ์ เตชะชาญ นายสุธี สุทธิสมบูรณ์ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ นางเสาวนีย์ อัครโรจน์ นายอภัย จันทนจุลกะ และนายอูระ หวังอ้อมกลาง

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๒๓ ตอนที่ ๕๓ ก วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๙

ย่อโดย นายสิทธิพร เสาภายน

ผ.ก.ค. ๖